

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 7762/2021
01.02.2023. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца „Farmalogist“ д.о.о. Београд, чији је пуномоћник у ревизијском поступку Лука Алексић, адвокат из ..., против тужених АА и ББ, обоје из ..., чији је пуномоћник Бранка Миладиновић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1312/21 од 27.05.2021. године, у седници одржаној 01.02.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиоца и **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1312/21 од 27.05.2021. године у делу става првог изреке којим је одлучено о ништавости уговора о поклону непокретности закљученог између тужених и у ставовима другом и трећем изреке (одлуци о трошковима поступка) и исправљена пресуда Вишег суда у Београду П 1103/15 од 03.11.2020. године у ставовима четвртном и осмом изреке, и у тим деловима предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1312/21 од 27.05.2021. године у преосталом делу става првог изреке, којим је одлучено о одбачају тужбе.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1103/15 од 03.11.2020. године, исправљена решењем истог суда П 1103/15 од 13.10.2021. године, ставовима првим, другим и трећим изреке, одбијен је приговор апсолутне ненадлежности поступајућег суда, предлог за застој поступка у овој правној ствари до правноснажног окончања поступка у предмету Вишег суда у Београду П 361/11 и предлог за застој поступка до правноснажног окончања поступка у предмету Апелационог суда у Београду Гж 981/18. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је апсолутно ништав Уговор о поклону непокретности закључен између тужених АА као поклонодавца и тужене ББ у својству поклонопримца оверен пред Првим основним судом у Београду Ов.47430 од 19.03.2013. године. Ставовима петим и шестим изреке, одбачена је тужба тужиоца у делу у коме је тражио да се утврди да је ништав упис права својине у корист друготужене ББ у лист непокретности број .. КО ..., број парцеле .. КО ... на четворособном стану број ..., површине 126 м2, на ... спрату зграде у ... улици број .. у Београду, који је извршен на основу решења РГЗ-а, СКН-а од 07.10.2013. године и у

делу у коме је тражио да се наложи РГЗ-у, СКН-у да изврши брисање уписа права својине у корист друготужене ББ у листу непокретности број .. КО ..., број парцеле .. КО ... на истом четворособном стану. Ставом седмим изреке, одбијен је предлог тужиоца за одређивање привремене мере којим је тражио да се забрани друготуженој да отуђи, оптерети или на други начин располаже непокретношћу – станом број .., површине 126 м², а који се налази у ... улици број .., на парцели број .. уписаном у лист непокретности број .. КО Ставом осмим изреке, обавезан је тужилац да туженима на име накнаде трошкове поступка солидарно исплати 643.125,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1312/21 од 27.05.2021. године ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставовима четвртном, петом, шестом и седмом изреке. Ставом другим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужених и потврђено решење о трошковима поступка садржано у ставу осмом изреке првостепене пресуде. Ставом трећим изреке, одбијени су захтеви тужиоца и тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), па је нашао да је ревизија тужиоца делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а нема ни других битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. учињених пред другостепеним судом, на које се неосновано указује у ревизији.

Према утврђеном чињеничном стању, пред Вишим судом у Београду у предмету П 361/11 по тужби овде тужиоца покренут је парнични поступак против овде туженог АА, са тужбеним захтевом да се снизи цена за куповину удела у привредном друштву „Vemet“ д.о.о. који је утврђен договором о куповини удела, закљученим између тужиоца и туженог 14.05.2008. године на износ од 1.586.000,00 евра, да се обавезе тужени да на име враћања дела цене исплати тужиоцу 484.000,00 евра са припадајућом каматом на тај износ и на име накнаде штете износ од 95.306,91 евра, и евентуалним тужбеним захтевом да се обавезе тужени да тужиоцу на име накнаде штете исплати 308.400,74 евра са припадајућом каматом. У току тог поступка 24.12.2012. године на предлог овде тужиоца, донето је решење којим је одређена привремена мера забраном туженом да отуђи, оптерети и на други начин располаже четворособним станом број .., површине 126 м², који се налази у Улици ... број .. у Београду, на кат.парцели број .., уписан у лист непокретности број .. КО Истим решењем наложено је надлежној Служби за катастар непокретности да у свом регистру забележи постојање спора и донету привремену меру, за коју је одређено да остаје на снази док извршење не буде спроведено, а да жалба против решења не задржава његово извршење. У тој парници решењем Апелационог суда у Београду Гж.981/18 од 04.03.2020. године, у поступку по жалби туженог, потврђено је решење Вишег суда у Београду П 361/11 од 08.03.2016. године којим се огласио стварно ненадлежним за поступање у овој правној ствари и одредио да се спис достави Привредном суду у Београду на даљи поступак, а укинута је решење о одређивању привремене мере од 24.12.2012. године. Решењем Службе за катастар непокретности Београд 1 од 19.03.2013. године, по захтеву тужиоца од 28.01.2013. године, дозвољен је упис терета на предметном стану и то забележбе

покретања спора у предмету Вишег суда у Београду П 361/11 и забележбе постојања привремене мере одређене решењем Вишег суда у Београду од 24.12.2012. године.

Између туженог АА као поклонодавца и тужене ББ као поклонопримца закључен је Уговор о поклону 14.03.2013. године, оверен пред Првим основним судом у Београду Ов.бр.47430/2013 од 19.03.2013. године. Тим уговором тужени АА је на тужену ББ као своју супругу, пренео право својине на четворособном стану број .. у ... улици број .. у Београду, КО У уговору је наведено да је поклон учињен из разлога захвалности коју тужени има према својој дугогодишњој супрузи. На основу овог уговора тужена је уписана као власник предметног стана. Тужени АА је страни држављанин и осим предметног стана не поседује другу непокретну имовину у Републици Србији.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је оценио применом правног правила из Параграфа 561. Српског грађанског законика и одредбе члана 103. ЗОО, да уговор о поклону који је предмет оспоравања у овој парници није ништав, јер решење о привременој мери којом је туженом АА забрањено располагање станом који је предмет тог уговора, није било правноснажно у тренутку закључења оспореног уговора, имајући у виду и да је решење о одређивању привремене мере одлуком Апелационог суда у Београду накнадно укинута. Осим тога, предмет уговора је допуштен, могућ и одређен сходно члану 46. став 2. Закона о облигационим односима, што овај уговор не чини ништавим из разлога прописаних чланом 47. истог Закона, а како је поклон учињен због захвалности и наклоности које првотужени има према својој супрузи друготуженој, а не из недопуштених побуда како то тужилац тврди, не стоји ни разлог ништавости уговору смислу чланом 53. ЗОО. Због тога је одбијен тужбени захтев да се утврди да је ништав предметни уговор о поклону и предлог тужиоца за одређивање привремене мере, а одбачена је тужба у делу којим је тражио да се утврди да је ништав упис права својине и да се наложи РГЗ-у СКН-у да изврши брисање уписа права својине на предметном стану у корист друготужене ББ.

Другостепени суд је прихватио закључак првостепеног суда, уз додатну аргументацију да према Закону о извршењу и обезбеђењу који је био на снази у време одређивања привремене мере, последица кршења забране отуђења одређене решењем о привременој мери није ништавост тог располагања, већ право тужиоца да од туженог коме је забрана наложена захтева накнаду штете коју је евентуално претрпео због непоштовања те привремене мере. Осим тога, решење о привременој мери донето у посебној парници, није довољан доказ да је побуда поклонодавца да закључи уговор о поклону изигравање права тужиоца, јер је наведени парнични поступка у току и потраживање тужиоца према туженом није утврђено.

По оцени Врховног касационог суда, закључак нижестепених судова у односу на захтев за утврђење ништавости спорног уговора о поклону за сада се не може прихватити као правилан, јер је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, на шта се основано ревизијом тужиоца указује.

Како уговор о поклону није регулисан нормама позитивног законодавства, на њега се примењују правна правила из параграфа 561. до 568. и 937. Српског грађанског законика, на основу члана 4. Закона о неважности правних прописа донетих пре 06. априла 1941. године и за време непријатељске окупације („Службени гласник ФНРЈ“ бр.86/46, 105/46...), као и важећа општа правила уговорног права. Код уговора о поклону поклонодавац даје или обећава поклонопримцу добровољно неку имовинску вредност, а поклонопримац то прима или прихвата. За овај уговор битно је да постоји сагласност између поклонодавца и поклонопримца о предмету поклоне и воља да се тај предмет поклони, односно прими као поклон, а мотив (побуда) да се поклон учини

улази у основ тог уговора. Непостојећи или недозвољени основ и побуда код бестеретног уговора узрокује његову непуноважност.

Одредбом члана 51. Закона о облигационим односима (ЗОО) прописано је да свака уговорна обавеза мора имати допуштен основ, а одредбом члана 52. истог закона да ако основ не постоји или је недопуштен, уговор је ништав. Одредбом члана 53. став 1. истог закона прописано је да побуде из којих је уговор закључен не утичу на његову пуноважност, али, ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговарача да закључи уговор иако је то други уговарач знао или морао знати, уговор ће бити без дејства (став 2.). Ставом трећим истог члана прописано је да уговор без накнаде нема правно дејство ни кад други уговарач није знао да је недопуштена побуда битно утицала на одлуку његовог сауговарача.

Из утврђеног чињеничног стања произлази да су тужени закључили у писаној форми уговор о поклону, а то је добротини уговор, код кога основ обавезивања – каузу на страну поклонодавца чине и његове побуде (*animus donandi*) из којих чини поклонопримцу корист на терет своје имовине, без икакве накнаде.

Став нижестепених судова о одсуству недопуштене побуде при закључењу уговора о поклону заснован је на утврђењу чињеница да је првотужени власник стана који је предмет уговора чији промет није забрањен (чланови 46. и 47. ЗОО), да није неуобичајно и недозвољено да супружници једно другом чине поклон из захвалности како то произилази из садржине предметног уговора о поклону, те да решење о привременој мери којом је првотуженом забрањено располагање станом који је предмет тог уговора, није било правноснажно у тренутку закључења оспореног уговора и да је последица кршења забране отуђења (према нормама које су биле у примени у време доношења решења) право тужиоца да од туженог коме је забрана наложена захтева накнаду штете. С тим у вези, сама по себи чињеница да је донето решење о привременој мери и санкција за непоступање у складу са одређеном мером, независно од других околности, не може бити разлог за апсолутну ништавост уговора којим је власник располагао својом имовином. Ово из разлога што привремена мера није принудни пропис (у смислу чл. 103. ЗОО), већ решење суда које има привремени карактер и као таква, нема правну снагу која може довести до апсолутне ништавости уговора. Поступање противно привременој мери води обавези накнаде штете коју је поверилац претрпео због тога што мера није поштована, а од лица које је било дужно да је поштује.

Међутим, за сада се не може прихватити становиште нижестепених судова да је побуда за закључење спорног уговора била лични осећај захвалности који првотужени као поклонопримац има према својој супрузи, овде друготуженој поклонопримцу, како произилази из језичког тумачења уговора о поклону. Судови су занемарили чињеницу да је поводом насталог спорног односа између тужиоца и првотуженог, тужилац ради заштите свог субјективног права покренуо судски спор пред Вишим судом у Београду у предмету П 361/11 који је уступљен Привредном суду у Београду као стварно надлежном, (а у току трајања наведеног парничног поступка је закључен спорни уговор) и при том је изостало утврђење о исходу те парнице. Изостала је и оцена везана за поступак пред Службом за катастар непокретности Београд 1 у погледу поднетог захтева од 28.01.2013. године ради уписа забележбе наведеног спора и привремене мере о коме је одлучено решењем надлежне службе од 19.03.2013. године. Осим тога, када је према тврдњи тужиоца уговор о поклону закључен између тужених којима је поклонодавац отуђио своју имовину у намери да онемогући наплату његовог потраживања, другостепени суд је, ценећи одсуство недопуштене побуде поклонодавца, пропустио да узме у обзир и чињеницу да тужени

АА нема друге имовине на територији Републике Србије из које би тужилац могао наплатити своје потраживање.

Правни однос тужених је морао бити цењен од стране нижестепени судова у смислу чланова 51, 52. и 53. ЗОО, јер намера поклонодавца да закључи уговор о поклону као мотив добродоног давања има и значај основа за закључење тог уговора, а уколико је непостојећи или недозвољен основ и побуда, као битан елемент код бестеретног уговора, то узрокује његову ништавост у смислу члана 103. ЗОО.

У поновном поступку, другостепени суд ће утврдити чињенице које су од значаја за основ и побуду за закључење уговора о поклону на које му је указано овом одлуком, да би потом могао да оцени да ли је уговор о поклону захваћен разлозима апсолутне ништавости (супротан принудним прописима и добрим обичајима) и донесе правилну и на закону засновану одлуку.

Са напред наведених разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Међутим, у смислу члана 16. ЗПП и одредаба Закона о поступку уписа у катастар непокретности и водова, побиваним делом правноснажне пресуде правилно је одлучено о одбачају тужбе у делу којим је тужилац тражио да се утврди да је ништав упис права својине у корист друготужене ББ у лист непокретности број .. КО ..., број парцеле .. КО ... на четворособном стану број .., површине 126 м², на ... спрату зграде у ... улици број .. у Београду, а који је извршен на основу решења РГЗ-а, СКН-а од 07.10.2013. године и у делу да се наложи РГЗ-у, СКН-у (која није ни странка у поступку) да изврши брисање уписа права својине на истом четворособном стану. Ово из разлога што је спровођење уписа у катастар непокретности и брисање постојећег уписа у искључивој надлежности РГЗ Службе за катастар непокретности, а који поступак се спроводи по правилима управног поступка и управног спора.

Из изнетих разлога, на основу члана 414. став 1, у вези члана 420. став 6. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић